

AO Water 20 juni 2019

Kaderrichtlijn Water

De komende twee jaar zijn cruciaal voor de verbetering van de kwaliteit van de bronnen voor drinkwater, het grond- en oppervlaktewater. De doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) moeten in 2027 worden gehaald en deze zijn nog (lang) niet binnen bereik. De KRW verplicht de lidstaten iedere 6 jaar stroomgebiedbeheerplannen (SGBP-en) vast te stellen, waarin ontwikkelingen in de waterkwaliteit en de resterende opgaven met bijbehorende maatregelen worden geschetst. Uiterlijk in december 2021 moeten de SGBP-en voor 2022-2027, en de daaraan ten grondslag liggende plannen van rijk en regio, worden vastgesteld. Eind 2020 moeten de ontwerp SGBP-en gereed zijn. Dan wordt ook het Nationaal Waterplan vastgesteld. Dit plan bevat de hoofdlijnen van het nationale waterbeleid en de daartoe behorende aspecten van het nationale ruimtelijke beleid. Aangezien de kwaliteit van de drinkwaterbronnen onder toeneemende druk staat, is het van belang dat maatregelen voor de verbetering van de kwaliteit van drinkwaterbronnen prioriteit krijgen in de nieuwe plannen. Ook de aanpak van nieuwe bedreigingen, zoals opkomende (industriële) stoffen en medicijnresten moeten wat betreft Vewin hierin een plaats krijgen.

- **Geef in de komende planvorming in het kader van de KRW prioriteit aan de verbetering van de kwaliteit van drinkwaterbronnen en neem daarbij nieuwe bedreigingen mee.**

Versnellingstafels Waterkwaliteit

De minister heeft vorig jaar 'versnellingstafels' ingericht om het tempo te verhogen in de verbetering van de waterkwaliteit. Dit is van belang om de doelen van de Kaderrichtlijn Water te halen en voor de aanpak van genoemde nieuwe bedreigingen. De urgentie van concrete afspraken en maatregelen is hoog voor de drinkwatersector. Grote uitdagingen liggen bijvoorbeeld nog op het terrein van emissies uit de landbouw (nitraat, gewasbeschermingsmiddelen) en de aanpak van opkomende stoffen en medicijnresten. De versnellingstafels zijn in het afgelopen half jaar van start gegaan.

- **Maak helder op welke termijn en in welke vorm de 'versnellingstafels' waterkwaliteit concrete resultaten zullen opleveren en hoe deze zullen bijdragen aan het halen van de KRW-doelen.**

Ketenaanpak Medicijnresten uit Water

In de Ketenaanpak Medicijnresten uit Water wordt ingezet op maatregelen aan de bron - bij de zorgsector - en op aanvullende zuivering op rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's). Naar aanleiding van het WGO Water in november 2018 heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen die de regering verzoekt concreet te maken op welke termijn de acties uit de Green Deal Duurzame Zorg uitgevoerd zijn, wanneer de RWZI's medicijnresten gaan zuiveren en wat het effect zal zijn op de concentraties in het water¹. Een actie in de zorgsector die relatie heeft met uitbreiding van RWZI's, is zuivering van afvalwater bij ziekenhuizen. Zo'n 90% van de medicijnresten die in het water terecht komen, scheiden patiënten thuis uit en ongeveer 10% is afkomstig van ziekenhuizen en verzorgingshuizen. Of het zinvol en kosteneffectief is om het afvalwater apart in een ziekenhuis te zuiveren, hangt af van de plaatselijke situatie en de plannen om de RWZI in de buurt uit te breiden met extra zuivering. Voor besluitvorming over de beste plek voor zuivering van medicijnresten is een afwegingskader nodig.

- **Stel een afwegingskader op om te bepalen onder welke omstandigheden zuivering bij een ziekenhuis of bij een RWZI de beste oplossing is.**

¹ Motie Dik-Faber / De Groot, vergaderjaar 2018–2019, 35 000 J nr. 26.

Europese strategie geneesmiddelen en milieu

De Europese Commissie heeft in maart jl. een mededeling gepresenteerd over de strategie van de EU voor geneesmiddelen in het milieu. Het is goed dat de Commissie – na een lange aanlooptijd - de urgentie van de problematiek van medicijnresten in water nu onderstreept en inzet op acties op alle plekken binnen de keten van zorgsector tot afvalwaterzuivering. Dit ondersteunt de Nederlandse Ketenaanpak. Concretere invulling van het EU-voorstel is nodig op een paar punten. Ten eerste is het van belang om de milieubeoordeling van geneesmiddelen en de transparantie hierover te verbeteren. Informatie over de werkzame stoffen en de effecten op water moeten verzameld worden en openbaar zijn. Daarnaast is het essentieel om op EU-niveau de aanpak van medicijnresten te verbinden met de KRW en de Richtlijn Stedelijk Afvalwater, o.a. door een voorzorgsnorm voor medicijnresten in drinkwaterbronnen vast te stellen. Dan is helder op welk doel gestuurd wordt met de maatregelen om medicijnresten in water terug te dringen.

- **Zet bij de EU-strategie voor geneesmiddelen en milieu namens Nederland in op een verbeterde en meer transparante milieubeoordeling en een (voorzorgs)norm voor medicijnresten in drinkwaterbronnen.**

Bestuursovereenkomst Nitraat

In december 2017 sloten de ministers van IenW en LNV met IPO, LTO en Vewin een bestuurs-overeenkomst over het terugdringen van de nitraatuitspoeling uit de landbouw in voor de drinkwatervoorziening belangrijke grondwaterbeschermingsgebieden. Doel van deze overeenkomst is het beëindigen van de in deze gebieden nog altijd bestaande en dreigende overschrijdingen van de in de wet (Kaderrichtlijn Water, Nitraatrichtlijn) vastgelegde norm van 50 mg/l nitraat. Het generieke beleid, zoals vastgelegd in de achtereenvolgende nitraatactieprogramma's, garandeert niet dat deze norm in ieder gebied wordt gehaald. Daarom wordt via de bestuursovereenkomst ingezet op aanvullende activiteiten (maatwerk). In de overeenkomst is afgesproken dat de deelnemende partijen uiterlijk 30 juni 2019, o.b.v. advies van de provincies, de voortgang van de uitvoering van de overeenkomst en het perspectief op doelbereik in de regio's beoordelen. Indien onverhoopt in één of meer regio's sprake is van onvoldoende doelbereik bezien partijen noodzakelijke aanvullende acties. Daarbij kunnen ook verplichte wettelijke maatregelen worden overwogen. Het moment is dus aangebroken om de balans op te maken en te beoordelen of voldoende boeren deelnemen en of de afgesproken maatregelen voldoende concreet zijn.

- **Informeert de Kamer op korte termijn over het oordeel per 30 juni 2019 over voortgang en perspectief op doelbereik en maak helder wanneer overal aan de wettelijke nitraatnorm voor grondwater zal worden voldaan.**
- **Geef aan welk juridisch instrumentarium zal worden ingezet om waar nodig verplichte maatregelen op te leggen.**

Droogte

De minister heeft de eerste resultaten van de Beleidstafel Droogte en de Evaluatie Crisisbeheersing Watertekort 2018 naar de Tweede Kamer gestuurd. Vewin kan zich vinden in de voor de drinkwatervoorziening relevante conclusies en aanbevelingen.

Acties drinkwatersector

De drinkwaterbedrijven zullen bij de risicoanalyses in hun leveringsplannen van medio 2020 een scenario van twee extreem droge zomers achtereen hanteren. De maatregelen die hieruit volgen, worden ter accordering voorgelegd aan de ILT. Vewin verwelkomt dat de drinkwatersector wordt opgenomen in de crisisorganisatie: het Managementteam Watertekorten (MTW), de Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling (LCW) en waar relevant in de Regionale Droogte Overleggen (RDO's). Dit is van belang om de drinkwaterkennis goed te borgen. Tenslotte roepen de drinkwaterbedrijven op tot bewust watergebruik het hele jaar door.

Grondwater

Een belangrijke aanbeveling is goed voorraadbeheer met betrekking tot grondwater. Duidelijk is dat grondwateronttrekkingen voor drinkwater in een droge zomer van ondergeschikt belang zijn voor de grondwaterstanden. Kortetermijnmaatregelen hebben in zo'n situatie nauwelijks effect. Er is behoefte aan verstandig voorraadbeheer op de langere termijn. Het watersysteem, dat nu vooral gericht is op het zo snel mogelijk afvoeren van overtollig water, moet beter toegerust worden op het vasthouden en infiltreren

van water. Op deze manier kan het grondwater tijdens neerslagoverschotten tijdig worden aangevuld. Helder moet worden op welke wijze dit voorraadbeheer concreet ingevuld gaat worden.

Verziltting

Voor oppervlaktewater is o.a. verziltting een belangrijk aandachtspunt. Verziltting van de bronnen voor drinkwater moet worden voorkomen. De Tweede Kamer heeft hiertoe ook opgeroepen via de motie Geurts (Kamerstuk 31 710, nr. 40). De waterbeheerders zijn in Nederland verantwoordelijk voor de kwaliteit van het oppervlaktewater. De minister geeft aan dat waterbeheerders operationele maatregelen nemen om zoutindringing te voorkomen en goed gesteld staan voor een volgende droogteperiode. Zo start RWS op korte termijn extra monitoring in het IJsselmeer. De extra monitoring van het IJsselmeer is essentieel en Vewin vindt het belangrijk dat RWS dit oppakt, samen met partners zoals de drinkwaterbedrijven.

Internationale afstemming: Roer

De Maas en de Rijn vormen een essentiële bron voor de drinkwatervoorziening in Nederland. Onze buurlanden, Duitsland en België, buigen zich ook over waterbeschikbaarheid en voorkomen moet worden dat dat bij ons tot problemen leidt. Concreet speelt deze zorg bij de rivier de Roer. De constante aanvoer van het water kan door verschillende ontwikkelingen bovenstrooms in Duitsland zowel in kwantitatieve als kwalitatieve zin onder druk komen te staan. Lagere afvoeren leiden tot hogere concentraties verontreiniging. De droogte onderstreept het belang van een grensoverschrijdend feitelijk overzicht van concrete maatregelen die van invloed zijn op de waterbeschikbaarheid in Nederland. Het is essentieel dat de minister inzet op een gezamenlijk feitenonderzoek met Duitsland naar de ontwikkelingen rond de Roer en de invloed op de waterbeschikbaarheid (kwantiteit én kwaliteit) in Nederland.

Evaluatie Kaderrichtlijn Water

Schoon water in voldoende hoeveelheid is essentieel voor de drinkwatersector. De Kaderrichtlijn Water is een belangrijk instrument om op nationaal en internationaal niveau een goede waterkwaliteit te kunnen realiseren. In de afgelopen jaren is de waterkwaliteit in heel Europa verbeterd, maar helaas zijn de KRW doelen in Nederland nog niet gehaald. De verwachting is dat dit voor de deadline van de KRW in 2027 niet gaat lukken. Daarom is extra aandacht nodig voor het verbeteren van de waterkwaliteit. Verlenging van de KRW na 2027 is wat Vewin betreft noodzakelijk, maar dit mag niet worden gebruikt als excuus voor het niet tijdig halen of verlagen van de KRW-doelen. Voor de KRW na 2027 is het van belang dat het ambitieniveau m.b.t. het halen van de doelen hoog blijft. Mocht de KRW worden herzien dan moeten nieuwe uitdagingen opgepakt worden, zoals klimaatverandering en opkomende stoffen. Behoud van artikel 7 is voor de drinkwatersector van groot belang. Dit artikel regelt de bescherming en verbetering van de kwaliteit van drinkwaterbronnen. Artikel 7.3 moet versterkt worden als resultaatsverplichting, de kwaliteit van drinkwaterbronnen moet verbeteren zodat op termijn de zuiveringsinspanning voor drinkwaterproductie kan worden verlaagd.

- **Zet de KRW voort na 2027, maar gebruik dit niet als excuus voor doelverlaging of vertraging**
- **KRW wordt niet herzien: maak afspraken over het halen en behouden van de doelen na 2027**
- **KRW wordt wel herzien: behoud het bestaande ambitieniveau, pak tegelijk nieuwe uitdagingen op, zoals klimaatverandering en opkomende stoffen en formuleer artikel 7.3 als resultaatsverplichting**

Toezicht op de doelmatigheid van de drinkwaterbedrijven

De ILT heeft, geadviseerd door de ACM, de totstandkoming van de drinkwatertarieven voor het jaar 2018 positief beoordeeld. Volgens de ILT blijkt dat de drinkwaterbedrijven de totstandkoming van de drinkwatertarieven beter inzichtelijk hebben gemaakt en navolgbare kostentoe-rekeningen hebben gepresenteerd. De ILT en ACM zijn van mening dat deze verbeteringen ertoe leiden dat de drinkwaterbedrijven de totstandkoming van de drinkwatertarieven op transparante wijze hebben gepresenteerd en het inzicht in de kosten die worden gedekt door de drinkwatertarieven sterk is verbeterd. Ook de bedrijfsverslagen van de drinkwaterbedrijven voldoen volgens de ILT aan alle eisen die hieraan in de Drinkwaterwet zijn gesteld. Vewin is content dat de ILT en ACM oordelen dat de rapportages voldoen aan de wettelijke eisen en op transparante wijze inzicht geven in de kosten en de daarop gebaseerde tarieven.